

COMPONISTEN EN TEKSTDICHTERS STAPPEN NAAR RECHTER OM CROSSMEX “HET LIJKEN WEL MAFFIAPRAKTIJKEN”

Er lijkt voorlopig geen einde te komen aan het al jaren slepende conflict tussen de NPO en degenen die in opdracht van diezelfde publieke omroep jingles, programmatuses en liedjes schrijven voor tv-programma's. Het Platform Makers, de koepel van vakbonden en beroepsorganisaties voor auteurs en artiesten, kondigt aan naar de rechter te stappen.

Dit om het besluit aan te vechten dat de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) vorig jaar nam niets te doen met de klacht die de belangenclub indiende over de publieke omroep. Volgens het Platform Makers misbruikt de omroep haar economische macht in de omgang met componisten en tekstdichters. De publieke omroep dwingt sinds 2008 auteurs die in opdracht werken hun auteursrechten onder te brengen bij uitgeverij Crossmex BV van mediaondernemer René Stokvis. Deze zou de auteurs stelselmatig afknippen en vooral bedoeld zijn om de kas van de publieke omroep te spekken. Politiek Den Haag is volledig op

gen in de eigen muziekuitgeverij Crossmex – en muzikanten en liedschrijvers onder druk te zetten een contract te ondertekenen bij deze uitgeverij.

Teleurgesteld

De minister antwoordde bevestigend, zei deze gang van zaken 'onwenselijk' te vinden, maar er desondanks niets aan te kunnen doen. "Het heeft mijn voorkeur dat deze problematiek wordt behandeld in het kader van het wetsvoorstel auteurscontractenrecht." Voorzitter Erwin Angad-Gaur van het Platform Makers zegt goede hoop te hebben dat het wetsvoorstel een einde maakt aan de 'gedwongen winkelnering' van de publieke omroep (Crossmex) en aan de zogeheten 'kickbackcontracten', die componisten en tekstdichters verplichten een deel van de auteursrechten die ze ontvangen van Buma/Stemra af te dragen aan uitgevers als Crossmex. Maar Angad-Gaur is teleurgesteld in het besluit van de NMa (sinds 2013 Autoriteit Consument en Markt geheten). In 2011 diende zijn belangenclub een klacht in omdat de werkwijze van de publieke omroep in strijd zou zijn met de Mededingingswet, die

bedoeld is te grote machtsconcentraties tegen te gaan en vrije concurrentie te bevorderen. Het afgelopen jaar besloot de NMa de klacht niet in behandeling te nemen omdat 'de kans op een overtreding gering moet worden geacht' en 'het consumentenbelang niet in het geding is'. "We willen dit besluit aan de rechter voorleggen omdat we het bizar vinden," zegt Angad-Gaur. "Hoe komt de NMa er bij dat het consumentenbelang niet in het geding is? Neem NOS Tekst TV. De muziek die je daar eerst hoorde, was van Radio 2. Nu draaien ze veredelde liftmuziek. Waarom? Omdat de publieke omroep voor het doorschakelen van Radio 2 auteursrechten moest betalen aan auteurs die ze niet onder contract hadden staan via Crossmex. De liftmuziek die ze nu draaien, is gemaakt in opdracht. De auteursrechten die de omroep betaalt voor het uitzenden hiervan, ontvangen ze gedeeltelijk terug via Crossmex. Is deze liftmuziek in het belang van de consument? Ik dacht het niet."

Ook zou de NMa met twee maten meten. Angad-Gaur: "De NMa verbiedt beroepsorganisa-

“De omroepen worden beschermd tegen een gezamenlijk front van kleine auteurs”

de hoogte. In 2011 vroeg VVD-kamerlid Mark Harbers toenmalig CDA-minister Marja van Bijsterveldt van OCW of het waar was dat de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) jaarlijks drie tot vier miljoen euro terugsluist naar de eigen kas door auteursrechten op jingles en tunes onder te bren-

ties en vakbonden prijsafspraken te maken of zelfs maar adviestarieven te publiceren. De omroepen worden zo beschermd tegen een gezamenlijk front van kleine auteurs. Maar andersom beschermt de NMa kleine auteurs niet tegen de gedwongen winkelnering en de wurgcontracten van de publieke omroep.”

Gangbaar

De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) wijst alle kritiek van de hand. “Auteurs worden niet gedwongen te werken voor de publieke omroepen,” verklaart woordvoerder Erik Kroeze. “En de contracten die ze tekenen bij Crossmex zijn heel gangbaar, want ook producenten en commerciële omroepen maken er gebruik van.” Kroeze vindt het goed uit te leggen dat de NPO de miljoenen aan auteursrechten die ze betaalt aan Buma/Stemra deels terugkrijgt via Crossmex.

“De NMa heeft gezegd: het geld dat terugkomt bij de publieke omroep, komt ten goede aan de consument die via de belasting meebetaalt aan de publieke omroep. En zo is het.” Van uitbuiting van auteurs zou volgens Kroeze geen sprake zijn. “Ze krijgen netjes betaald voor hun opdrachten en daarnaast ontvangen ze van Buma/Stemra de auteursrechtenvergoeding die ze toekomt.”

Angad-Gaur reageert boos op dit verweer. “Buma/Stemra verdeelt inderdaad netjes de auteursrechten. Maar in veel gevallen worden de auteurs via de kickbackcontracten gedwongen tot wel 80 procent hiervan af te dragen aan Crossmex.” Angad-Gaur bevestigt dat ook de commerciële omroepen en producenten zich bedienen van ‘verplichte winkelneringen’ en kickbackcontracten. Maar de grote muziekkuitgevers zouden zich verre houden van

deze praktijken. “Dat klopt,” zegt secretaris Frans de Wit van de Nederlandse Muziek Uitgevers Vereniging (NMUV). “Onze leden tornen niet aan de verdeelsleutel van Buma/Stemra. Er is mij ook niks bekend van gedwongen winkelneringen van onze leden. Crossmex is dan ook niet aangesloten bij onze vereniging.” General manager Mischa Sommer van Crossmex weerspreekt dat het bedrijf werkt met kickbackcontracten tot 80 procent, maar wil niet zeggen welke percentages wel gebruikelijk zijn.

Schoenenfabrikant

Bestuurslid Henk Westbroek van Buma/Stemra zegt veel e-mails te ontvangen van mediacomponisten die zich beklagen over de ‘wurgcontracten’ die de publieke omroep hen oplegt. “Ze schrijven mij: ‘Help ons. We worden uitgemergeld, maar noemt u alstublieft mijn naam niet.’”

Helaas moet ik ze dan vertellen dat Buma/Stemra niks voor ze kan doen." Het verweer van de publieke omroep dat andere partijen hetzelfde doen en dat de belastingbetaler er voordeel van heeft, snijdt volgens Westbroek geen hout. "Het is geouwehoer. Van de commerciële kun je verwachten dat ze met wurgcontracten werken, maar niet van de publieke omroep die met gemeenschapsgeld wordt betaald en op aarde is om het publieke belang te dienen. De publieke omroep lijkt nu op een schoenenfabrikant die zegt: 'Wat zeuren jullie nou over kinderarbeid? Jullie willen toch goedkope schoenen? Hier heb je ze en houd je mond'."

Voorzitter Johan van der Voet van Beroepsvereniging Componisten Multi-Media (BCMM) vindt dat de publieke omroep en Crossmex zich schuldig maken aan "brooddiefstal. Het lijken wel maffiapraktijken," zegt hij.

"Crossmex doet niets voor de auteurs die hun rechten hebben ondergebracht. Als muziekuitgeverij zouden ze het werk van hun auteurs moeten promoten en verkopen. Maar niks daarvan. Het enige wat ze doen, is geld incasseren van Buma/Stemra en van hun eigen auteurs."

In een contract van Crossmex in bezit van Broadcast Magazine staat dat de uitgeverij 'op generlei wijze is gehouden werken, op welke wijze dan ook te promoten en/of exploiteren'. Volgens general manager Sommer spant Crossmex zich echter voldoende in voor componisten. "Wij zijn met een heel team van mensen de hele dag bezig de belangen van onze opdrachtgevers en componisten te behartigen,

waaronder het administreren en naclaimen van gelden bij Buma/Stemra. Hierin zijn we – zo horen we althans van de componisten – een van de meest actieve muziekuitgevers van Nederland."

Van der Voet suggereert zelfs dat Crossmex meer verdient aan de auteursrechten dan de omroepen. Dat heeft te maken met de manier waarop Crossmex en de publieke omroep samenwerken. "De omroepen hebben elk hun eigen muziekuitgeverijtje, maar ze besteden alles uit aan Crossmex." legt Van der Voet uit. "Zo staan de contracten op naam van de uitgeverijen van de omroep, maar het is Crossmex dat de contracten verstuurt."

Strijkstok

"In zo'n fondsenconstructie is de verdeling meestal fifty-fifty. Van het geld dat Buma/Stemra toestuurt, wordt de helft teruggeploegd naar de omroepen, de andere helft blijft aan de strijkstok hangen van Crossmex. Daarbovenop komt voor Crossmex het deel dat wordt binnengehaald via de kickbackcontracten, het deel dus dat ze de mediacomponisten dwingen af te staan van het geld dat ze hebben ontvangen van Buma/Stemra voor hun tweederde aandeel in de auteursrechten."

Hoeveel Crossmex verdient aan haar samenwerking met de publieke omroepen, is niet bekend. Crossmex publiceert geen jaarverslag, de jaarrekeningen die het bedrijf deponereert bij de Kamer van Koophandel (KvK) zijn uiterst summier en general manager Mischa Sommer wil hierover geen mededelingen doen. Ook op andere vragen van

Broadcast Magazine gaat de BV van René Stokvis niet in. Het bedrijf wilde alleen reageren op uitspraken door anderen in dit artikel gedaan.

Zo weerspreekt Sommer dat Crossmex meer verdient aan de auteursrechten dan de publieke omroep. "Suggestief, gestoeld op geen enkel bewijs en feitelijk onjuist," laat hij via de mail weten. "We werken op een normale en marktconforme wijze, die

"Crossmex doet niets voor de auteurs die hun rechten hebben ondergebracht"

te doen gebruikelijk is bij commerciële omroepen, producenten, reclamebureaus en ook in het buitenland, zoals bij de BBC."

Uit het Handelsregister van de KvK blijkt dat Crossmex volledig eigendom is van de in Soest gevestigde Beheer Maatschappij 't blijmoedig Kraaienest'. Enig aandeelhouder van deze BV is René Stokvis, die overigens grost in BV's onder dezelfde naam, waaronder een pensioenfonds, een monumentenmaatschappij en een onroerend goedmaatschappij.

Uit het laatste jaarverslag van de NPO valt niet op te maken hoeveel de publieke omroep betaalt aan Buma/Stemra en hoeveel hiervan via Crossmex wordt terugontvangen. In het jaarverslag van 2011 staat alleen dat de NPO in dat jaar 21,5 miljoen euro aan rechten heeft betaald, waaronder aan Buma/Stemra, SENA en MCO. De muziekuitgeverijen van de publieke omroepen publiceren geen jaarverslagen. ■